

Stad & Ambt

Driemaandelijks uitgave van de Historische Kring Stad en Ambt Almelo

32e jaargang nummer 3
juli 2024

Lezingen Historische Kring Stad en Ambt Almelo, najaar 2023

Het parkeerterrein aan Het Kolkje is gratis beschikbaar voor bezoekers.

Vanwege het 25-jarig bestaan van de Historische Kring Stad en Ambt Almelo zijn er dit jaar verschillende jubileumactiviteiten. Kijk regelmatig op de website: www.historischekringalmelo.nl/agenda

Zaterdag 14 september: Open Monumentendag. <https://www.openmonumentendag.nl/comite/almelo>

Woensdag 25 september
Feestelijke uitreiking van de **Mans Kapbaarprijs** aan nog geheime Almeloër die zich zeer heeft ingezet voor het onder de aandacht brengen van de Almelse Geschiedenis.
Tijd: 15.00 – 17.00 uur, inloop vanaf 14.30 uur.
Plaats: Het Erasmus, Theaterzaal

Woensdag 9 oktober
Maand van de geschiedenis, Almelo 1945-1970, bevrijding, opbouw, herstel en kaalslag in zwart-wit en kleur. Tijd: 19.30 uur
Plaats: bibliotheek Almelo

Woensdag 13 november
Lezing door Gerard Vloedveld over het Boek: Twentseweg.
Tijd: 20.00 uur
Plaats: De Schouw

Woensdag 11 december
Lezing door Rob Bloemendal, beheerder Kasteel Twickel.
Tijd: 20.00 uur
Plaats: De Schouw

Liefde voor de stad

Onder grote belangstelling werd op 20 april de Almelo Geschiedenis Quiz gehouden in onze bibliotheek. Zeker honderd mensen zaten in de zaal en zes fanatieke teams streden om de eer. De interesse voor de lokale geschiedenis is enorm. Wat dat betreft was de middag een schot in de roos. Hanschristiaan Krol had een veelzijdige quiz samengesteld die hij per vraag van een mooie toelichting voorzag. De quiz bood daarmee niet alleen amusement door het wedstrijd karakter daarvan, maar voorzag ook in boeiende achtergrondinformatie over tal van onderwerpen. De zaal kon er eigenlijk niet genoeg van krijgen. De quiz is bijna traditie geworden in de Historische Kring en het zou mooi zijn als deze een vervolg krijgt.

Waar zit dat in, die belangstelling voor de eigen geschiedenis. Een sluitende verklaring pretendeer ik niet te geven. Het heeft te maken met houvast in turbulente tijden. Met duiding, het willen begrijpen van hoe de zaken zijn zoals ze zijn. Met identiteit, op zoek naar het DNA van Almelo, je kunt ook zeggen met liefde voor de stad. Met emoties, verwondering en verbazing over de dingen die gebeurd zijn, soms moeizaam, maar vaak ook verrassend. En misschien is die behoefte aan terugkijken en touwtjes aan elkaar vastmaken wel groter als je wat ouder bent.

De opdracht van dit tijdschrift zit in dezelfde richting. Uitzoeken wat er gebeurd is en het verhaal vertellen. Ook in deze editie weer bijdragen over verschillende maatschappelijke sectoren, maar allemaal Almelo. Zonder volledig te zijn: herinneringen aan de kunsthandel van Henk Alberts, de 100 jaar oude Heraclestribune, het 150-jarig bestaan van Het Erasmus. Beelden en verhalen uit een andere fase van het bestaan die tot de dag van vandaag betekenis hebben.

Hans Gerritsen

In dit nummer:

- 1 Redactioneel en agenda
- 2 Erasmus 150 jaar
- 3 Een circuline foto
- 5 De Poort van Kleef
- 8 Sprookjes uit de economische jungle
- 11 Buitenzwembaden
- 15 Heracles Tribune 100 jaar
- 18 Project waterputten
- 21 Pleintje fonteintje
- 22 De tijd hervonden - aflevering 13: Carola en Joop Vrielink
- 24 Van het bestuur

Erasmus 150 jaar

Door Hanschristiaan Krol

Het Erasmus viert dit jaar haar 150 jarige bestaan. Het feestgedruis zal vooral klinken in het hoofdgebouw aan de Sluiskade NZ 68. Alleen vanuit het havo/vwo/gymnasium deel is een rechtstreekse lijn te trekken naar de 3-jarige HBS uit 1874 aan de Hofstraat. De huidige organisatie is voor een belangrijk deel het resultaat van de fusie die in 1994 plaatsvond tussen Het Erasmus Lyceum, de Gemeentelijke Mavo, de Its en de leao. De mavo verdween. Het vmbo ontstond en verdween weer. De mavo kwam terug. Het ISK en het Praktijkonderwijs werden in de loop der jaren toegevoegd.

De bouw van een 3-jarige HBS aan de Hofstraat

De Wet op de Hogere Burgerschool van 1863 schiep de mogelijkheid het voortgezet onderwijs te moderniseren. Absoluut noodzakelijk want de Latijnse School in Almelo had haar naam gewijzigd, maar niet haar onderwijs, terwijl Ten Cate, Scholten en Salomonson dringend personeel nodig hadden dat een moderne administratie kon voeren en balansen lezen. In die gemeenteraad van 11 leden waren de textielbaronnen goed vertegenwoordigd met o.a. E. ten Cate, G. Scholten en G. Salomonson, want het kiesrecht was voorbehouden aan mannen gekoppeld aan het inkomen. Die onderwijsvernieuwing in het Almelo mocht echter niet te veel kosten. De gemeenteraad van Stad Almelo ging dan ook met regelmaat in Den Haag op bezoek bedelend om een Rijks HBS. Den Haag was echter niet bereid verder te gaan dan een jaarlijkse subsidie van f. 5000. Ambt Almelo werd op de huid gezeten, omdat het niet meer wilde subsidiëren dan fl.1000 per jaar. Besloten werd daarom voor een goedkopere 3-jarige HBS te gaan. Voor de bouw bleek de laagste inschrijving door een Hengelose aannemer voor iets meer dan f. 37.000 niet laag genoeg. De lijst van eisen werd uitgekleeft en voor f. 35.485 werd de bouw gegund aan J.H. Vos, metselaar te Ambt Almelo. Het resultaat was een wat plomp gebouw met 2 verdiepingen, met de hoofdingang aan de Hofstraat op een stuk grond, geschonken door de graaf.*

Het gebouw

In het gebouw werd een woning "voor den directeur met afzonderlijken ingang en een woning voor de conciërge" gebouwd. De meeste klaslokalen bevonden zich daarom op de eerste verdieping. Vermoedelijk met die bruine tweepersoonsbanken en een inktkoker in het midden. Ernaast werd een gymlokaal gebouwd met voorportaal, ook geschikt om gebruikt te worden door de lokale schutterij. Intrigerend is de vraag naar de hygiënische omstandigheden in de school. Had de HBS die eerste jaren haar eigen waterpomp of pompen? Almelo

kreeg pas 20 jaar later haar aansluiting op de waterleiding uit Wierden. Was er riolering of een beerput waar de wc's op aangesloten waren?

Salaris

Over de lerarensalarissen werd ook gepalaverd. De gemeenteraad vond ze te hoog. Een directeurssalaris van f. 2500 p.j. was akkoord mits hij ook de Tekenschool onder zijn hoede nam. Leraren voor geschiedenis, aardrijkskunde en de talen verdienden te veel met f. 1800 p.j. Uiteindelijk moest de raad toch akkoord gaan, want er kwamen te weinig sollicitanten opdagen. Gymleraar Marinus Bal met f. 800 p.j. zorgde voor extra inkomen door een zwembad in de Loolee te exploiteren.

Schoolgeld

Het schoolgeld per leerling werd vastgesteld op f. 40 in de eerste klas en f. 50 in klassen 2 en 3. Een fors bedrag. De HBS was dan ook vanaf het begin een eliteschool, maar wel een succes met veel meer leerlingen dan de Latijnse School. Van iets meer dan 60 in de beginjaren telde de HBS in het eerste decennium van de 20ste eeuw gemiddeld 110 leerlingen. In 1919 kreeg de toen 5-jarige HBS de felbegeerde status van Rijks HBS. In 1926, het gebouw aan de Hofstraat was zwaar verouderd, werd met een processie van de Hofstraat naar de Sluiskade N.Z. de nieuwe Rijks HBS geopend. De naam veranderde in 1948. Een Gemeentelijk Gymnasium werd toegevoegd en kort daarna de MMS. De HBS bleef Rijks. Samen gingen ze verder als Erasmuslyceum aan de Sluiskade 68 NZ. Nu heet het Het Erasmus. Het gebouw aan de Sluiskade is daarna vele malen verbouwd, maar nog steeds één van de mooiste gebouwen van Almelo.

*Ruim gebruik werd gemaakt van: 1874 Geboortejahr van een school, 1974.

Een circuline foto

Door Hanschristiaan Krol

In het hoofdgebouw van Het Erasmus aan de Sluiskade NZ hangt al decennia een zwart-wit foto in een zwarte lijst op de muur naast “de rectorkamer”. Op de foto staan keurige rijen personeel en leerlingen van de Rijks HBS. Duizenden leerlingen en veel personeel liepen er langs zonder te weten wie er op staan of wanneer de foto werd gemaakt.

Geschiedenis van de foto

Op de foto als zevende van rechts op de eerste rij zit Karel Sijgers ingeklemd, bril op, de knieën bloot, maar wel in colbert. Zijn zoon, zelf oud-leerling, vond de foto bij het uitruimen van het ouderlijk huis. Via hem kwam de foto terug naar Almelo als geschenk voor zijn nicht Ellen Lamberts. De foto was aan de rechterkant fors beschadigd. Dankzij Sander Herman van Herman Media - onze huisdrukker - werd de foto digitaal hersteld. De foto is 1 meter lang en 20 cm hoog. Genomen in de tuin van de Rijks HBS door NV Vereenigde Fotobureaux Amsterdam, Singel 93. Het is een zogenaamde “circuline-foto” die in de jaren dertig van de vorige eeuw een hype waren.

De fotograaf kwam met zijn assistenten waarschijnlijk een dag van te voren naar Almelo. Zo te zien op een dag in het najaar. De blauwe regen rechts van de hoofdingang draagt geen blad. Het is nog niet koud. Leerlingen en ouders zijn van te voren op de hoogte gebracht. Toestemming om leerlingen te fotograferen hoefde nog niet gevraagd te worden. Aantallen leerlingen of leraren tellen is onbegonnen werk. Helemaal links op de eerste rij is dat een leraar of een leerling?

Speciale camera

Om scherpe foto's te kunnen maken werd de groep in een halve cirkel, op gelijke afstand van de fotograaf, geplaatst. De eerste rij zit. De bovenste rij staat op banken die waarschijnlijk uit het gymlokaal zijn gesleept. De foto werd gemaakt met een speciale camera. De lens draait tijdens de belichting. Door een nauwe spleet, die met de lens meedraait wordt telkens een stukje van het negatief belicht waardoor de foto scherp blijft. Het negatief ligt gebogen in de camera waardoor er geen vertekening ontstaat.

Twee oud-leerlingen van de Rijks HBS, Ab Gietelink en Wim Kuiper, hebben aan de hand van de foto herinneringen opgehaald en geprobeerd de 12 docenten te benoemen zittend op de voorste rij. Tiende van links Henriëtte (Jet) Heimans, lerares geschiedenis en de eerste vrouw die promoveerde in haar vakgebied. Ze

was de dochter van de bioloog en onderwijzer Heimans, die furore maakte samen met Jac. P. Thijsse. Rechts van haar twee leerlingen. Dan Jan Karel van Leeuwen, leraar aardrijkskunde. Naast hem Willem van Dijk. Hij gaf tekenen en verzorgde de lessen kunstgeschiedenis tot in de jaren zestig in het tekenlokaal met de vorm van een amphitheater. Dan Talsma, Frans en Arie Bruinsma, wiskunde. De man met de hoed in de hand blijft onbekend. Vervolgens Ahasuerus Marinus Valeton. Directeur sinds 1922 en leraar scheikunde. Naast hem pront juffrouw Van de Veer, Duits. Zij zou later trouwen met Van Leeuwen. Dan volgen twee vraagtekens. Vervolgens Van Beusekom (biologie/wiskunde), grondlegger van de scouting in Almelo. Hij was een groter succes als hopman dan als leraar. De laatste volwassene in deze rij is Makaske, amanuensis en conciërge. Een markante man, die in zijn witte jas tot in de jaren zestig respect af dwong.

Opvallend is het verschil in kleding en uiterlijk van de leerlingen toen en nu. Op de voorste rij zitten 20 jongens waarschijnlijk derdeklassers. Zes dragen een korte broek, kniekousen en hoge schoenen aan hun voeten. Tien dragen een pofbroek, een drollenvanger. De meiden hebben kort haar en zien er vaak ouwelijk uit. Middenboven staan vermoedelijk een aantal vijfdeklassers. Misschien is een aantal van hen blijven zitten. Ze kunnen in ieder geval zo weggelopen zijn uit de kroeg van Minerva of Vindicat.

De foto is in ieder geval genomen voor februari 1939. Die maand werd directeur Ahasuerus Valeton met een donkere wolk boven zijn hoofd met ziekteverlof gestuurd. De Amsterdamse fotografen zijn waarschijnlijk naar Almelo gereisd in 1936. Tien jaar na de opening van de Rijks HBS aan de Sluiskade NZ 68. Nog altijd een van de mooiste gebouwen van Almelo.

Op de homepage van de *historischekringalmelo.nl* staat een link naar de foto en met Acrobatreader kunt u inzoomen en alle details goed bekijken.

De Poort van Kleef

Door Hans Gerritsen

*Aan de noord- en zuidkant van de oude stad Almelo ontstonden herbergen en logementen.
Dat had te maken met de toenmalige postwegen en handels- en verkeerswegen.
De Gouden Leeuw aan de noordkant is erg oud en bestaat reeds in de vijftiende eeuw.
De geschiedenis van de Poort van Kleef gaat minder ver terug.
In deze bijdrage een beeld van deze gelegenheid aan de Oude Veemarkt.*

Postwegen en verkeersstromen

Ter Kuile schreef dat waar de oude postwegen de stad raakten de oudste logementen ontstonden. Dat geldt ook voor Almelo. Aan de noordkant was de postweg de weg naar Ootmarsum. Vlakbij de Götte buiten de Eschpoort of Veldpoort kwam een herberg die later bekend werd als hotel de Gouden Leeuw. Aan de zuidkant van de stad was er de postweg die vanuit Deventer en Zwolle door zoals ze nu heten de Nieuwstraat, Zuiderstraat, Bornerbroeksestraat en Bornsestraat voerde richting Oldenzaal en Münster. Pleisterplaatsen in Almelo waren het Leeshuis aan de Zoetenstege (Nieuwstraat) en de Stad Münster, hoek Bornsestraat en Windslaan. Na de Franse tijd wijzigde dit beeld. De jaarmarkt die in het voorjaar werd gehouden, werd verplaatst van de binnenstad naar de driesprong Grotestraat- Bornerbroeksestraat- Bornsestraat waar reeds een veemarkt werd gehouden. Het gebied wordt in de volksmond tot op heden de Oude Veemarkt genoemd. Uit de eerste kadastrale kaart van

1832 blijkt dat er in dit gebied nog weinig bebouwing is. Het posthuis staat vrijwel alleen op de Oude Veemarkt. Halverwege de 19de eeuw (bij benadering 1850-1870) werd ook het laatste deel van de Grotestraat naar het zuiden, vanaf Holtjesstraat en Bavinkstraat, bebouwd. De Grotestraat Nieuwe Eind werd steeds meer een belangrijke verkeersverbinding. Ook kwamen er meer huizen op de driesprong.

De Veemarkt

De nieuwe functie van de veemarkt en de toegenomen betekenis als verkeersknooppunt maakte dat geleidelijk ook horeca en andere voorzieningen zich vestigden aan de driesprong. Hier was van oudsher het posthuis met postmeesters Van Heek, Dull en later Elfers. De familie van Heek heeft in die tijd ook een wijnhandel.

Poort van Kleef in 1951 (bron: Pinterest)

Het posthuis stond op de plek waar nu appartementen-complex de Bissing staat. Voordat dit complex werd gerealiseerd waren er respectievelijk een marechausseekazerne, de GGD en elektronica- en witgoedzaak de Grote Eén gevestigd.

Het posthuis destijds was geen postkantoor maar een stalling voor paarden, postkoets en diligences. Het posthuis werd gesloten toen het spoor het vervoer van post grotendeels overnam, medio 19de eeuw. Op de plaats van het posthuis kwam het vrachtrijdersbedrijf van Straatman. Dit waren de nazaten van Straatman die eerder woonde op het gelijknamige boerderij ter hoogte van Erve Hagedoorn tussen het spoor en de Bornsebroeksestraat. Nadat de boerderij was afgebrand verhuisde de familie (eigenlijke naam Beverdam, de naam Straatman kwam van de boerderij) naar de Bornsestraat. De zoons begonnen in 1863 een vrachtrijdersbedrijf dat gevestigd was in het voormalige posthuis. Later groeide het bedrijf uit tot Beverdam Expeditie NV (Eshuis, 1976). In 1891 kwam op de plek van het posthuis de marechausseekazerne. De naam Straatman wordt in beschikbare bronnen verschillend geschreven, nl. ook als Van der Straat of Van Straaten.

Het ontstaan van de Poort van Kleef

Op de oude Veemarkt kwamen horecagelegenheden, het café van Rhee, dat van de Weduwe Boessenkool en het café de Poort van Kleef. Uit kadastrale gegevens blijkt dat het gebouw van de Poort van Kleef (eerst Poort van Cleve) in 1885 aanwezig is. De Poort van Kleef wordt gerealiseerd op een perceel dat daarvoor als tuin wordt aangeduid op de kadastrale kaart. Deze tuin hoorde bij het Posthuis, later bij het vrachtrijdersbedrijf. De grond is sedert 1865 in eigendom van Frederik Jan van der Straat. Uit Okker (1935) weten we dat de Poort van Kleef ook café van Straaten werd genoemd, verwijzend naar de eigenaar. Het jaar van de totstandkoming van het café past in het

beeld dat de omgeving van het posthuis in de laatste decennia van de 19de eeuw werd bebouwd.

Hartog David Gans was de eerste uitbater. Hij vraagt een drankvergunning aan in 1881 die in 1882 wordt toegekend. Hij woont dan nog in de Grotestraat Nieuwe Eind waar hij een winkel heeft. De Poort van Kleef is van 1885, dan start Gans als uitbater. De Poort van Kleef heeft derhalve niet de eerbiedwaardige ouderdom als de Gouden Leeuw (bij de Doelenstraat) of de Stad Münster (aan de huidige Bornsestraat, daarvoor Bornsche Weg). De Poort van Kleef krijgt in de komende tientallen jaren echter wel een goede uitstraling en reputatie. Na Gans waren Broeksma en Bijkerk uitbaters van de Poort van Kleef. In 1923 nam G.H. Hümmels de zaak over.

De Poort van Kleef in de 20ste eeuw

Lange tijd was het functioneren van de Poort van Kleef gericht op wat er voor de deur plaatsvond, de veemarkt en de jaarmarkt in het voorjaar. De Poort had drie grote openslaande deuren naar het terras, zodat binnen en buiten optimaal verbonden konden zijn bij goede weersomstandigheden. Achter het café was een grote stalling, nog uit de tijd dat de diligences reden en paarden gewisseld werden. De stalling werd later een achterzaal. De Poort kreeg ook een bescheiden hotelfunctie met zes logeerkamers op de eerste etage.

De familie Hümmels bracht de Poort van Kleef op een hoger plan, eerst vader Gerard, later zoon Ben. Meer en meer kreeg de Poort een functie voor familiefeesten, zoals gouden bruiloften, repetities van muziek- en toneelverenigingen, dansavonden en vergaderingen van politieke partijen, uitvoeringen en feestavonden. Memorabel was een avond waarop Joop den Uyl een toespraak hield in de Poort. Aanwezigen herinneren zich dat het zo druk was dat "ze er met de benen uit hingen".

De nieuwe activiteiten en functies gingen gepaard met een aantal ingrijpende verbouwingen en aanpassingen. De voorzijde van het pand werd in 1957 omgebouwd

tot restaurant en de logeerkamers verdwenen. In 1964 werd de achterzaal vervangen, werd nieuwbouw achter het restaurant gerealiseerd en zijn nieuwe vergaderzalen tot stand gekomen. Diverse faciliteiten zoals de keuken werden gemoderniseerd. In 1972 werd er opnieuw gerenoveerd.

Een kastelein “zoals zelden wordt aangetroffen”*

Gerard Hümmels, de uitbater, groeide uit tot een legende. In zijn bijdragen voor TC Tubantia karakteriseert Gerard Vloedbeld hem als een soort vaderfiguur die een oogje in het zeil hield en met tact en vaardigheid het gedrag van gasten bijstuurde. Zo lette hij op dat bij het kaartspelen de inzet niet hoog was, schonk alleen nog koffie en presenteerde bitterballen als een gast te diep in het glaasje had gekeken en zorgde ervoor dat bij het biljarten min of meer gelijkwaardige tegenstanders met elkaar speelden, zodat niet steeds dezelfde speler een rondje zou moeten geven. Deze sociale controle werd geaccepteerd en werd als een kwaliteit gezien van de Poort van Kleef. Zeer veel Almeloëse families en stamgasten zorgden voor een trouwe klandizie. Gedurende een periode van ziekte van Hümmels senior heeft Frans Karsten (“Boy” Karsten) de honneurs waargenomen. Eerder was Karsten als ober werkzaam in de Gouden Leeuw. In 1955 namen zoon Ben Hümmels en zijn vrouw de zaak over. Zij hebben de zaak in de opgebouwde traditie voortgezet. De Poort van Kleef stond bekend om de gemoedelijke en gezellige sfeer, met een uitbater die met gezag en wijsheid zaken in goede banen kon leiden.

Einde van een tijdperk

In 1982 sloot de Poort van Kleef. Er was geen koper en ook geen opvolger. De kinderen van Hümmels gingen studeren en hadden andere plannen. Nieuwe investeringen zouden noodzakelijk zijn, maar waren

alleen verantwoord als de zaak geruime tijd zou worden voortgezet. Omdat dit niet het vooruitzicht was hebben Ben Hümmels en zijn vrouw de zaak beëindigd. Aanvullende overweging waren de marktomstandigheden. Er kwam een trend dat verenigingen niet langer hun bijeenkomsten in de horeca hielden, maar in hun eigen clubgebouw. De concurrentie nam toe waar het gaat om bruiloften, revue-avonden van buurtverenigingen vonden niet meer plaats. Na de sluiting van de Poort van Kleef was er een jongerencentrum met poppodium Sub Rosa gevestigd in het gebouw. Er waren regelmatig optredens. Veel ophef veroorzaakte het optreden van de band Rockbitch omdat de bandleden uit de kleren gingen. In een deel van het gebouw zat toen de Stichting Informatieband, een adviescentrum voor jongeren.

Woningstichting St. Joseph heeft het pand gekocht en in 2002 en 2003 het appartementencomplex De Bissing gerealiseerd op de plek waar destijds de Poort van Kleef en de elektronica- en witgoedzaak de Grote Een stonden. De naam de Bissing is goed gekozen, omdat het verwijst naar de jaarmarkt die op de Oude Veemarkt gehouden werd. Een markt waar de Poort van Kleef een vaste waarde was.

* toespraak L.J. Lammers, voorzitter van de kaartclub, bij de opening van de nieuwbouw 1964.

Bronnen:

- G.J. Eshuis. Van Boerenland tot stadsrand, 1976
- G.J. Ter Kuile, de opkomst van Almelo en omgeving, 1941
- J. Okker, Almelo, vroeger en thans, 1935
- Gerard Vloedbeld, bijdragen TCTubantia 56, 643-659 en 680
- Knipselmap Openbare Bibliotheek Almelo
- Kadaster Almelo 1832-1890

Met dank aan Collectie Overijssel, het HIP en het gemeentearchief Almelo.

Sprookjes uit de economische jungle of: het kan ook zonder een economische studie

Door Bram Rutgers van der Loeff

Eind jaren zestig, begin jaren zeventig werd door studenten van de faculteit economie van de Universiteit Groningen met enige regelmaat het blad: "bulletin ekonomiese fakulteit groningen" uitgegeven. De spelling en het ontbreken van hoofdletters geeft aardig de sfeer weer. De redactie bestond uit studenten. De artikelen waren links en oppositioneel. Het onderstaande artikel is van de hand Bram Rutgers van de Loeff. In Almelo in de Acht Zaligheden toetste hij de economische theorie aan de praktische Twentse realiteit. (redactie)

Almelo blijkt een stad van ongekennde mogelijkheden te zijn: onder de rook van monopolistische giganten als Philips en het Uranium Centrifuge Project (waaraan Almelo, volgens de geruchten, ook zijn nieuwe schouwburg heeft te danken) tiert het vrije marktmechanisme nog welig, als in de simpelste economische leerboekjes. Dit bleek mij in een interview met dhr. Gerard Kroeze, die met zijn broer in een van Almelo's saneringsbuurten een boekbinderij van 21 man runt, en er daarbij al jaren in slaagt ongehoorde winstpercentages van 40% te bereiken. Op geruchten hieromtrent was ik afgekomen, want een verslag hiervan leek me interessant tot leerzaam voor de oplettende B.E.F.-lezertjes.

Een interview

Zes jaar lagere school, waarvan enige in de oorlog, baantjes o.a. als turfsteker en als werkmeester in een sociale werkplaats, en acht jaar ervaring in een Almelse boekbinderij vormden de schijnbaar wankelende ondergrond van het bedrijfje dat Kroeze in 1956 begon, nadat hij gemerkt had dat het staande werk in de boekbinderij

desastreus voor zijn gezondheid was. In feite had hij in de Invalidewet mogen lopen, maar hij begon voor zichzelf, deed zelf vooral het werk wat zittend gedaan kon worden en nam een jongen aan voor het loopwerk. Het beginkapitaal bestond uit f. 425,-, bijeengebracht mede door de verkoop van zijn motorfiets voor f. 290,-. Al spoedig kwam ook zijn broer uit een concurrerend bedrijf over. Het vrije spel der economische krachten deed zich in de eerste jaren pijnlijk voelen: een drukkerij keurde een opdracht van f. 232,- af om zeer pietluttige redenen, en bleek hem later elders geplaatst te hebben voor f. 222,-. Op dat moment bedroeg het bedrijfskapitaal nog maar nauwelijks f. 250,-. Ook een leuke fietsband bij het bezorgen van een order buiten de stad had haast het einde van het bedrijfje betekend. Bovendien probeerden de twee plaatselijke concurrenten het nieuwe bedrijfje met afbraakprijzen weg te pesten en kwamen de officiële instanties zeuren over diploma's, vergunningen en minimumbedrijfskapitaal. Door zich echter op kwaliteit toe te leggen en nachtwerk niet te schuwen, terwijl de concurrenten vaak duidelijk haastwerk afleverden, werd een zich gestaag uitbreidende klantenkring opgebouwd. Het ambtelijk apparaat werd met een enorme vechtlust

tegemoet getreden en op internationale beurzen, vooral in West-Duitsland, ging Kroeze op zoek naar de beste en meest moderne machines. In 1966 werd het belastingtechnisch gezien gunstiger om een N.V. te worden: er kwam een aandelenkapitaal van f. 400.000,- (wat, zeker nu, schromelijk ondergewaardeerd is), waarvan echter slechts de 20 prioriteitsaandelen en 90 van de 300 gewone aandelen werden volgestort en broederlijk onder twee broers verdeeld. Er kwam zelfs een afdeling in Enschede bij. Een failliet bedrijfje werd daar opgekocht. De curatoren hadden op grond van berekeningen van deskundige economen gezegd dat het bedrijfje over drie jaar weer renderen kon, maar onder Kroeze's vleugels was 't binnen drie maanden weer winstgevend. Ook in andere gevallen leverde hij beter werk af dan economen (bijv. dan die van de concurrenten) en dit schrijft hij vooral toe aan zijn combinatie van technisch en commercieel inzicht, waardoor hij bij de aankoop van nieuwe machines bijv. niet alleen kan zien of ze zullen renderen als ze technisch goed draaien, maar ook meteen kan beoordelen hoe ze zich technisch gezien zullen gedragen. Zijn kennis van het economisch gebeuren breidt hij uit o.a. door middel van proeftuintjes: zo kocht hij enige jaren geleden een failliete camping op, bekeek in zijn vrije tijd wat de oorzaak van het faillissement geweest zou kunnen zijn en probeerde het daarna beter te doen, wat lukte: de camping leverde meteen f. 30.000,- winst op en kon toen ook nog met winst verkocht worden. Evenzo heeft Kroeze zich getraind in het opboksen tegen het ambtenarenapparaat, o.a. door een jarenlange strijd om een kapvergunning te krijgen om zo bepaald natuurschoon op een stukje land bij Tubbergen te behouden.

Twentse eenvoud

De gang van zaken binnen het bedrijfje is door zijn eenvoud een openbaring voor bedrijfseconomen. De prijzen van alle orders worden berekend op grond van slechts een maatstaf: het aantal benodigde manuren. Leningen worden niet afgesloten; daar heeft Kroeze een keer een slechte ervaring mee gehad en sindsdien wordt alle groei intern gefinancierd. Human Relations schijnt er ook overbodig: er wordt onder het werk niet gerookt of gepraat, dat wordt strikt tot de pauzes beperkt en alleen het eerste uur na de vakanties staan de machines stil om ervaringen uit te wisselen. Maar iedereen is erg tevreden, er is nauwelijks verloop, het ziekteverzuim bedraagt 1,5 tegen landelijk ca. 7 en er wordt veel overwerk verricht. In de werkhal kan iedereen op een planningsbord zien wanneer welke orders klaar moeten en het raadplegen van een voorman, over wat er allemaal moet gebeuren is niet nodig. Alleen nieuwe werknemers, die allang in een heel andere atmosfeer gewerkt hebben, hebben veel moeite met deze zelfstandigheid en dit werktempo. Iedereen kan met haast alle machines omgaan en als de directeur klaar is met zijn commerciële bezigheden, daalt hij af naar de werkhal om daar mee te draaien. Toen ik toch voorzichtig nog iets over bedrijfsdemocratie zei, werd mij bovendien gewezen op de parkeerplaats voor het

bedrijf, waar vele nieuwe auto's stonden te glanzen. De eerste drie maanden van 1972 echter heeft de directeur zich bij wijze van experiment, strikt aan de traditionele directeurswerkzaamheden gehouden als in het contact met de klanten.

Alles bleef wel soepel lopen, maar achteraf bleek er toch minder werk verzet te zijn dan normaal en veel minder winst geboekt te zijn dan in het eerste kwartaal van het vorige jaar, zodat in april de oude toestand weer is hersteld en met het gebruikelijke resultaat, zoals snel bleek.

In het bedrijf wordt ook het "eenvoudige handwerk", zoals alle B.E.F.-rapers dat zo goed kennen, nog in ere gehouden, bleek me, toen ik even door de werkhal werd rondgeleid. Maar dit werk wordt alleen maar voor zeer goede klanten gedaan (in dit geval: de Staatsuitgeverij) en hoogstens twee maal per jaar.

Over de toekomst van de Nederlandse economie is Kroeze verre van optimistisch. Ten eerste door de vele ambtelijke en juridische belemmeringen van het particulier initiatief, terwijl men dat in de Oostbloklanden juist weer wat begint te herontdekken (zelf heeft hij machines uit de D.D.R.). Ten tweede doordat er zo velen onproductief zijn en toch goed betaald worden, hetzij door met veel vaardigheid misbruik te maken van de Sociale Wetgeving, hetzij door er op het werk voortdurend de kantjes af te lopen. Kroeze is dan ook voorstander van een strengere controle op de uitvoering van de Sociale Wetgeving en eventuele aanpassing van bepaalde wetten. In de bedrijven zou men goed moeten nagaan

wie er echt nodig zijn en wie er echt productief zijn, en daar conclusies uit durven trekken en verder zoveel mogelijk op stukloon overgaan. Enige jaren geleden leidde het Nuffic een tiental mensen uit ontwikkelingslanden (waaronder Joegoslavië) naar dit bedrijfje, omdat hier te zien is wat je zonder kapitaal en veel scholing of studie bereiken kan. Wie echter niet over een enorme inzet en doorzettingsvermogen beschikt en toch zo lucratief op economisch gebied bezig wil zijn, kan zijn economische studie toch maar beter voltooien.

Epiloog

Boekbinderij Kroeze groeide en bloeide in de jaren daarna waardoor meer bedrijfsruimte nodig was. Uitbreiden in de Acht Zaligheden leidde vervolgens tot

een conflict met de gemeente en Geert Kroeze dreigde met een verhuizing naar Rijssen. De toestemming kwam er, terwijl aan de Parmentierweg nog een filiaal werd geopend. Kroeze innoveerde en was in staat grote opdrachten van drukkerijen te verwerken. Boekjes, weekbladen, als het maar een zachte kافت had, werden gesneden, gelegd en geniet. In 1992 ging Geert Kroeze met pensioen.

Zijn zoons Henri en Bert namen over. Zij zetten de automatisering door en waren in staat enorme oplages voor Margriet en Libelle te verwerken. De marges waren echter klein. De kanteling kwam toen de drukkerijen zelf goedkoop het werk van Kroeze konden doen. Bindwerk werd zelfs uitbesteed aan Indiase bedrijven. In 2009 viel het doek. Het bedrijf moest haar poorten sluiten.

Bram Rutgers van der Loeff groeide op aan de Parkweg. Na zijn eindexamen Gym B aan het Erasmus Lyceum ging hij in 1967, ondanks het studieadvies scheikunde, economie studeren in Groningen. De economische theorieën vond hij te eenzijdig want ze hebben te weinig aandacht voor 'de menselijke maat'. Hij vulde zijn vakkenpakket daarom aan met bijvakken als sociologie en psychologie. Hij nam actief deel aan de democratisering zoals die zich toen in de universitaire faculteiten voltrokken.

Waarschijnlijk wekte een artikel in het Dagblad van het Oosten over de boekbinderij van Gerard Kroeze omstreeks 1972 zijn belangstelling en ging hij langs bij het bedrijf. Het artikel dat daaruit resulteerde verscheen in BEF, het Bulletin Economische Faculteit. Toen nog een gestencilde uitgave van ca. 20 pagina's.

Vanaf 1989 hield Bram, secretaris bij NCW, later VNO-NCW, zich bezig met maatschappelijk (verantwoord) ondernemen en met ondernemerschap en levensbeschouwing. Hij interviewde in het begin van de jaren '00 vele ondernemers over hun drijfveren en dilemma's. Die interviews werden opgenomen in kleine bundels die verschenen met titels als 'Leermeesters', 'Geëngageerd' en 'Leiderschap'. Wegens slechtiendheid ging hij in 2008 vervroegd met pensioen.

Buitenbaden

Door Hanschristiaan Krol

Aan de Sluiskade Noordzijde wordt gesloopt en gebouwd. Het VMBO van het Erasmus is van de aardbodem verdwenen. Het stond er sinds 1996. Op de vrij gekomen grond wordt het nieuwe zwembad gebouwd. Het derde. Op de plek van het oude verrijzen 50 tot 60 huizen. Het nieuwe zwembad opent zijn deuren in 2025. Tijd voor een terugblik.

Kolkje en Loolee

Zwemmen leerde je om niet te verdrinken. Zwemmen als ontspanning voor een dagje uit of als deel van een vakantie kwam pas in zwang in de eerste helft van de 19de eeuw en dan nog alleen voor de elite. Badhokjes op wielen werden de zee in gereden, om decent geklede dames en heren te water te laten.

De eerste zwembaden werden in Nederland rond 1850 aangelegd. Almelo volgde rond 1860 met een zweminrichting in het Kolkje.* Timmerman Schoo zorgde voor een plankier dat in het Kolkje dreef. Er kwamen nog een paar schuttingen bij waarachter men zich kon omkleeden en klaar was het zwembad. Wilde je zwemmen dan kocht je een kaartje en vervolgens werd je vanaf de kant van de Hofstraat met een bootje overgevoerd. Een groot bord langs de weg gaf aan wat het tarief was. Het was echter geen groot succes. Rond 1870 was het "zwembad" weer verdwenen.

In 1875 was er al een opvolger. Marinus Bal sinds 1874 gymleraar aan de HBS verdiende daar fl. 800. Zijn collega geschiedenis en aardrijkskunde fl. 1800 p.j. Er was blijkbaar tijd genoeg voor een bijbaan. Op advies van Bal liet Graaf van Rechteren een inham graven in de Loolee. Een stukje voor de huidige brug in de Gravenallee. Bal liet vervolgens een zwembad van 20 x 40 meter met een houten beschoeiing aanleggen. Badhokjes met fraaie sierranden en een duikplank vervolmaakten het geheel. Mannen en vrouwen hadden verschillende toegangstijden. Bal gaf de zwemlessen. Reddend zwemmen behoorde ook tot de lesonderdelen. De toegangskaartjes werden verkocht in het erachter gebouwde witte huis. In 1907 nam collega gymleraar Meijerink de exploitatie over. Het zwembad aan de Loolee kreeg echter concurrentie.

Een zwembad aan de Sluiskade NZ

Dat jaar opende de 'Vereniging het Sportpark met Bad- en Zweminrichting' aan de Sluiskade NZ haar poorten. De gemeente Almelo kocht van Van Rechteren een stuk grond op de noordoever van het Almelo-Nordhornkanaal. Gemeente en het rijk gaven subsidie. De Vereniging liet

Ligwei en 50-meterbad links van het Sportpark

vervolgens in de zanderige bodem een zwembad uitgraven met een kloeke entree alles uitgevoerd in hout met de kleuren wit en blauw. Er boven woonde opperbadmeester Glotzbach. Het zwembad bestond uit een 2de en 1ste klas deel. Strak gescheiden door een schutting. Elk deel had een speeldeel en het diepe met een springplank, kleedhokjes en een groot kleedhok. Mannen en vrouwen zwommen gescheiden tussen visjes en kikkers. De houten plankieren waren na regen spekglad. Op het middenplankier werd zwemles gegeven. Een badmeester liep heen en weer met een leerling aan de haak net boven water gehouden aan een kurkengordel. Aangevuurd met steeds de zelfde zin: "spreid, sluit, spreid, sluit".

Voor de oorlog werden de zeden al wat losser. Op bepaalde uren mocht er gemengd gezwommen worden. Kort na de oorlog liep het conservatief katholieke deel van Almelo echter nog te hoop tegen de zedenverwildering toen voorgesteld werd het gescheiden zwemmen af te schaffen. 1ste en 2de klas bestonden al lang niet meer.

Zwembad het Wendelgoor 1953-1988

Het landschap op de grens van Wierden en Almelo veranderde na de Tweede Wereldoorlog dramatisch. In de jaren dertig was de zijtak van het Twentekanaal al gegraven tot de jachthaven. Na de oorlog werd het werk voortgezet om de zijtak aan te sluiten op het kanaal Almelo-de Haandrik. Tussen Wierden en Almelo werd de brug aangelegd. Een eind verderop de spoorbrug.

Het zwembad van Marinus Bal in de Loolee

Het Sportpark 100 jaar geleden

1ste klasse rechts, 2de klasse links

Het Sportpark in de jaren '50

Het Sportpark eind jaren '50

Badmeester Glotzbach in het midden

Het 25-meterbad van het Wendelgoor

Het 50-meterbad van het Wendelgoor eind jaren '60

Het Sportpark vernieuwd

Daarmee kwam een oude wens van Wierden in het vizier. Op Wierdens verzoek staken beide gemeentes de koppen bij elkaar. Het resulteerde in het besluit een zwembad tussen beide bruggen aan te leggen op Almelo's grondgebied. De Provincie stond garant. Beide gemeentes subsidieerden. Op kosten van het ministerie van Waterstaat werden alvast alvast de contouren van het zwembad uitgegraven. Voor de exploitatie werd "de Stichting Zwembad Het Wendelgoor" opgericht. Het werd een klein 25 meterbad met pierenbad gevuld met gezuiverd kanaalwater. In de gemeenteraad van Wierden werd nog gesputterd tegen openstelling op zondag, maar in 1954 kon er ook op zondag gezwommen worden.

Zeven jaar later werd het Wendelgoor een volwaardig zwembad met een 50 meterwedstrijdbad, een springkuil, een tribune langs de zwembadrand en een grote ligweide. Burgemeesters Ravesloot en Maalderink openden het vernieuwde zwembad met een grote houten schaar. Het bad werd vanaf dat moment gevuld met helder drinkwater. Tot begin jaren tachtig was het een publiekstrekker, maar de loop raakte er uit. De aanleg van de recreatieplas "Het Lageveld" zal er mede debet aan zijn. In 1988 werd het Wendelgoor gesloten. Roeivereniging Amycus heeft er nu een prachtige plek. Her en der liggen nog wat startblokken. In glooiing naar het kanaal is nog het 25 meterbad herkenbaar.

Het Sportpark op de schop

Begin jaren zestig was het bad totaal verouderd en rot. Vanuit de bevolking kwam er druk om het bad te

moderniseren. Er werd een inzamelingsactie georganiseerd. De ACO deed er f. 25.000 bij. De gemeente nam het zwembad vervolgens over en trok f. 2,5 miljoen gulden uit voor de bouw van een nieuw 50-meterbuitenbad en een later te bouwen binnenbad. De verhuizing van de voetbalverenigingen Luctor en PH kostte nog eens 1,5 miljoen, maar leverde wel een grote ligwei op. Het nieuwe zwembad werd in juni 1966 geopend. Het binnenbad volgde in 1970. Een jaarabonnement kostte f. 6,50, een dagkaart f. 0,50 voor kinderen. Volwassenen betaalden f. 0,75. Jarenlang had Almelo zo een modern zwembad. In de jaren negentig ontstond vervolgens een heel sportcomplex, toen de Haagse fusiedwang resulteerde in de bouw van het vmbo van Het Erasmus en een sporthal waar de leerlingen van het vmbo hun gymlessen kregen. Maar in deze eeuw liep het bad opnieuw tegen haar grenzen aan. Het complex raakte opnieuw verouderd en water verwarmen kost gas, veel gas. Met de aanval van Rusland op de Oekraïne werd het verwarmen van het zwembadwater onbetaalbaar. Na lange discussies in en met de gemeenteraad wordt nu voor vele miljoenen een volledig nieuw zwembadcomplex gerealiseerd dat energieneutraal zal zijn.

Het vmbo-gebouw van Het Erasmus en het buitenbad zijn gesloopt. Het overdekte bad blijft intussen open. In de zomer van 2025 moeten 3 binnenbaden en 2 buitenbaden klaar zijn, inclusief een nieuwe sporthal.

**Gerard Brouwer: S/A, jan. 2015, p16.*

Artist impression door Slangen+Koenis Architecten

Alles op alles voor de monumentale eretribune van Heracles **De strijd tegen het verval en voor het behoud**

Door Hanny ter Doest

Almelo heeft met de Eretribune van Heracles één van de slechts twee sport gerelateerde rijksmonumenten in het land. Nog wel. Want het prachtige gebouw met haar kleurrijke geschiedenis en onschatbare (en ontelbare) herinneringen staat zo ongeveer op instorten.

‘Never nooit niet’, vindt de Stichting tot behoud monumentale tribune. Ook niet nu de kosten van herstel op een lieve € 130.000 worden geschat. De stichting gaat stad en land af om het geld in te zamelen en zoekt ook in Almelo sponsors. Groot en klein. Want linksom of rechtsom: de eretribune moet gered worden.

Van een afstand lijkt ze nog heel wat. Die fraaie Eretribune aan de Verlengde Sportlaan. Ze ademt de sfeer van vervlogen tijden en ze markeert de door de eindeloze regens malse groene grasmat aan de achterzijde en het strakke kunstgrasveld ervoor. Maar dichtbij is dramatisch verval zichtbaar. De verf, die er tijdens de laatste renovatie met zoveel liefde op is gekwast, laat overal los. Het grachtengroen is amper als groen herkenbaar. Het grenen- en vurenhout vertoont overal ernstige rotplekken en is op tal van plekken door- en doornat. Onder die houten zitplaatsen, daar waar de helden van weleer de ‘arena’ betraden, regent het naar binnen.

Voor het bestuur van de Stichting tot behoud is het verval van de tribune niet te verkroppen. Het trekt alle registers open om de Eretribune van een zekere ondergang te redden. Maar ook voor Bertus Hemmer, Klaas Westerhuis en zeker ook voor de huidige voorzitter

van Heracles Almelo, Hans Morsink, is teloorgang van de eretribune iets waar ze niet aan willen denken.

Mooie herinneringen

Bertus Hemmer kwam als jochie van acht al met z’n vader naar Heracles. Hij keek tijdens de wedstrijden van de overzijde tegen het machtige bouwwerk aan. ‘Met de reclame van Streng erop, dat weet ik nog wel.’ Klaas Westerhuis, die als kind naar Heracles kwam kijken en er later als jongeman voor speelde (tot in het tweede elftal), heeft het ook nog scherp. ‘Ja, Streng reclame en Een Niers schoen zal het beter doen’. Morsink, duidelijk van een jongere generatie mocht in die tijd ook alleen maar naar de eretribune kijken. ‘Mijn vader had in die tijd geen jaarkaart, maar we gingen wel naar iedere wedstrijd. Ik was altijd zenuwachtig...of er nog wel een kaartje te koop zou zijn.’ Er speelt een glimlach om zijn lippen. ‘Ach...plek zat in die tijd. Het waren voor Heracles moeilijke jaren.’

*Hans Morsink,
Bertus Hemmer en
Klaas Westerhuis*

De vaders van Hemmer en Westerhuis bevolkten, samen met hele tritsen Heraclesfans uiteindelijk jarenlang de Eretribune. Het waren tijden waarin het er nog keurig aan toe ging. 'Maar mijn vader riep wel – juist als het even rustig was – Hup jongens! Jullie kunnen het wel', herinnert zich Klaas. Met een grijns: 'Ik schaamde me toen vreselijk...maar ik moet tot mijn schande wel bekennen dat ik vanaf deze tribune ook wel eens heb geschreeuwd naar de scheids tijdens een wedstrijd.' En dan waren er momenten dat er halsbrekende toeren uitgehaald werden om toch vooral op de Eretribune te belanden. De vader van Bertus Hemmer lag op een onfortuinlijk moment in het toenmalige Elisabeth ziekenhuis. Bertus: 'Met de galblaas of suikerziekte, ik weet het niet meer. In die tijd moest je nog 14 dagen blijven. Hij is uit het raam geklommen, de oude Haverkort uit Vroomshoop heeft 'm opgehaald en naar de wedstrijd gebracht. Na afloop is ie weer door het raam naar binnengekropen.'

bezoekers getuige van de promotiewedstrijd van Heracles tegen Fortuna Vlaardingen (1-0), zagen Heracles in de stromende regen in een bekerwedstrijd het grote Ajax met 4-2 klopp geven, kochten snoep bij de man die met een groot blad voor zijn buik het lekkers verkocht en hoorden het herkenbare geluid van omroeper Leny Huizing bij iedere thuiswedstrijd vanuit het kleine houten hokje dat zo ongeveer tegen het dak van de tribune was 'geplakt'. Morsink: 'Ze komt nog bij Heracles, en haar stem klinkt nog precies hetzelfde.'

De monumentale Eretribune is extra bijzonder omdat zich onder de 600 zitplaatsen, de bestuurskamer, de twee kleedkamers (van Heracles en hun tegenstanders) en het bescheiden hokje voor de scheidsrechters en de grensrechters bevonden. Voor Klaas Westerhuis was dat ook heel bekend terrein. Hij weet nog waar de kleedkamers zich bevonden. 'De scheidsrechter en de grensrechters konden precies horen wat er daar door de spelers werd gezegd. En hier (hij wijst naar een plek voor het raam, waar het anno 2024 ijsig koud, vochtig en tochtig is), hier stond Dhlomo. Hij was net gecontracteerd. Ik zie hem nog staan, in zijn onderbroek met een wit shirt vol scheuren en brandgaten. Wat is dat een arme man, dacht ik toen.'

Legendarische spelers

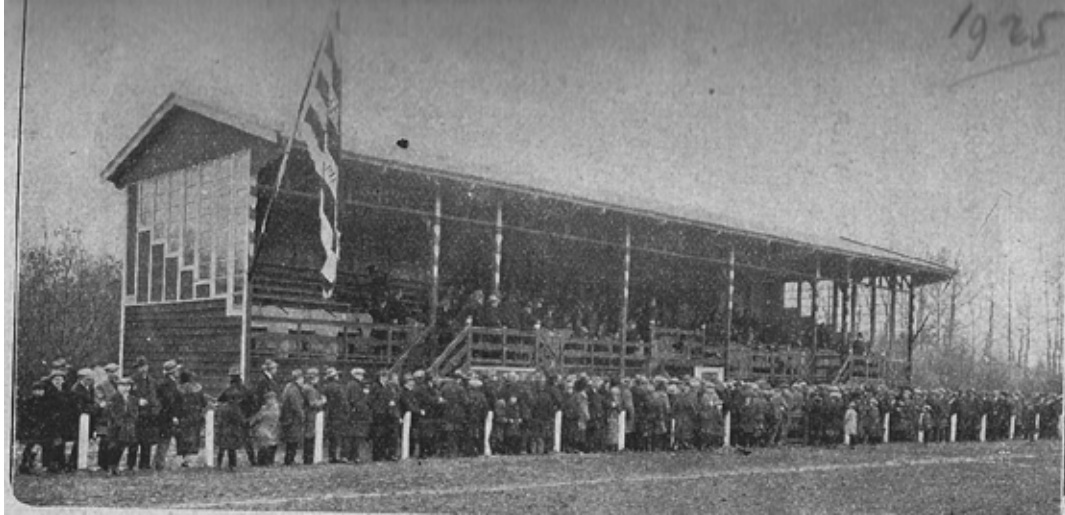
De mannen zagen na hun jeugd alle heroïsche spelers van Heracles het veld betreden vanaf hun eigen plek op de eretribune. Ze waren getuige van de komst van de legendarische Steve Mokone en Darius Dhlomo en zagen hoe zij het publiek voor zich wonnen. Werden op die harde houten bankjes idolaat van Herbert Finken. 'De beste laatste man die we ooit hebben gezien. Tot op de dag van vandaag'. Moeiteloos sommen ze opstellingen op uit lang vervlogen tijden, allemaal gezien vanaf de tribune. Dik Reekers, Greving, Pesman, Joop Brand. Rein Koers in zijn gebreide keeperstrui! Ze waren met 18.000 andere

De herinneringen worden door het drietal met zichtbaar plezier opgehaald in de nu loze ruimte onder de houten zitplaatsen. Striemen aprilregens geselen de Eretribune, de oude groen wit geblokte gordijntjes wapperen, een paar wiebelige stoeltjes zitten onder de duivenpoep. Het is er hartstikke koud en onaangenaam. Toch zien Morsink, Westerhuis en Hemmer vooral de charme van het pand en moeten ze er niet aan denken dat de Eretribune verloren gaat. Want weg, is weg, beseffen ze maar al te goed. Voor de BVO Heracles zou het ook een groot verlies zijn, vindt Morsink. 'Dit is belangrijk erfgoed. Voetbal ontstond in Engeland, dit is een Engelse tribune, maar je vindt dit soort panden bijna niet meer in heel Europa. Maar voor Heracles begon het hier. Vergeet niet, Heracles is een van de oudste clubs van het land, en deze Eretribune is onlosmakelijk met die historie verbonden. Het representeert Heracles.'

Het is overigens niet de eerste keer dat de Eretribune teloor dreigde te gaan. In de jaren 60 stond ze er ook abominabel slecht bij en waren er mensen die er korte metten mee wilde maken. Daar stak een groep hartstochtelijke fans van Heracles een stokje voor: ze knapten de Eretribune eigenhandig op. In 1999, toen de BVO Heracles verhuisde naar het nieuwe stadion was de Eretribune ook rijp voor de sloop. Toen werd de Stichting tot behoud van monumentale tribune opgericht, die ervoor zorgde dat het hele bouwwerk werd gedemonteerd, hersteld en weer opgebouwd op

de huidige plek. Drie keer is scheepsrecht, redeneert diezelfde stichting, maar met andere bestuurders, nu. Ze gaat een grootse campagne voeren om geld in te zamelen voor het herstel en de restauratie van de Eretribune. Het streven is erop gericht om de eretribune nog voor haar 100e verjaardag in 2024 in oude glorie te herstellen.

Meer weten of wilt u helpen? Of heeft u ideeën om de Eretribune te behoeden voor de ondergang? Neem contact op met de stichting via sander@hermanmedia.nl

Wetenswaardigheden over de monumentale Eretribune van Heracles

- De Eretribune werd in 1924 naar Engels voorbeeld ontworpen door de Almeloë architect M. Krabshuis. Opdrachtgever was textielbaron en groot liefhebber van Engels voetbal, Breuning ten Cate. Krabshuis baseerde zijn ontwerp op Engelse tribunes, maar gaf het bouwwerk van hout ook kenmerken van de architectuurstijl Amsterdamse school. Ten Cate nam ook de eerste Engelse voetbaltrainer aan waarmee Heracles in 1927 Nederlands kampioen werd.
- De Eretribune staat symbool voor de maatschappelijke betrokkenheid van de fabrikantenfamilies met hun werknemers en toont de sociale verwevenheid in de textielstad Almelo.
- Bijzonder aan de Eretribune is dat de bestuurskamer en kleedkamers onder de eretribune zijn gesitueerd.
- De Eretribune biedt plek aan maximaal 600 toeschouwers.
- Eind jaren 60 vertoonde de Eretribune al een zorgwekkend gebrek aan onderhoud en in 1971 gingen zelfs stemmen op om de tribune af te breken. Een aantal clubmensen ging daar dwars voorliggen en meer; ze knapten zelf de Eretribune weer op.
- In 1999 heeft Heracles plannen voor een nieuw, veel groter stadion. Weer dreigt de Eretribune verloren te gaan. Dan wordt vanuit AVC Heracles de Stichting tot behoud monumentale tribune Heracles 1924 opgericht. De stichting laat de Eretribune demonteren en restaureren aan de hand van de originele bouwtekeningen om haar in al haar glorie weer te laten herbouwen aan de Verlengde Sportlaan.
- In 2000 volgt de officiële ingebruikname van de Eretribune op het terrein van AVC Heracles. Ze doet daar nog altijd dienst als tribune, onder meer bij alle openingswedstrijden van het nieuwe voetbalseizoen. Daarvoor komen de profs van Heracles Almelo een wedstrijd spelen tegen een selectie van de beste Almeloë amateurvoetballers.
- In 2008 wil de Stichting tot behoud van de monumentale tribune Heracles méér. Ze wil de status van rijksmonument voor de Eretribune. Dat jaar gaat er een aanvraag naar de rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten om de Eretribune aan te merken als Rijksmonument, met een positieve aanbeveling van de gemeente Almelo.
- In juni 2011 bericht de Raad voor Cultuur dat er een positief advies naar het ministerie was gestuurd en volgde de bevestiging van de status van rijksmonument.
- De Eretribune van Heracles is nog altijd zeldzaam en de enige Eretribune die in Nederland op de monumentenlijst staat. Het is samen met het Olympisch Stadion in Amsterdam 1 van de slechts 2 aan sport gerelateerde rijksmonumenten in het land.
- In 2022 werd de Eretribune van Heracles ook nog uitverkozen tot mooiste tribune van Overijssel.

Project waterputten

Door Bert Nijkamp

Tot de komst van de waterleiding, aan het einde van de 19e eeuw, heeft de waterput een voorname rol in onze samenleving gespeeld. Neem het aantal spreekwoorden en gezegden waarin het woord put een rol speelt en je weet genoeg.

In enkele gevallen is het buitengebied van Almelo pas in de zestiger jaren van de vorige eeuw op het net van beheerder GEW aangesloten. De toen nog in gebruik zijnde putten waren inmiddels meestal wel voorzien van een mechanische pomp. Maar in het kader van vooruitgang, gemak, veiligheid en hygiëne was het lot van de waterput snel bezegeld.

De grootste concentratie van putten vinden we tegenwoordig in de Bolkshoek waarvan de meeste ook nog daadwerkelijk water kunnen geven. Daarbij is de Wateregge in zijn algemeenheid het gebied waar je nog waterputten aantreft. Vanwege de stadsuitbreiding met de wijken Nieuwland, Ossenkoppelerhoek, Aalderinkshoek, Haghoek en Schelfhorst zijn echter tientallen exemplaren verdwenen. Gelukkig vinden we aan de Biesterweg nog een put die afkomstig is van erve Groot Bokhove (Schelfhorst) en bevindt zich naast een woning aan de Oude Wierdenseweg een put die voorheen bij erve Veerenhuis (Aalderinkshoek) stond. Waarschijnlijk zijn er

op deze wijze verschillende exemplaren mee verhuisd met de oud-eigenaren en alsnog bewaard gebleven.

De eerste put

Mijn interesse voor waterputten heeft ook een genealogische grondslag. Bij het in 2005 ten gevolge van de aanleg van de Nijreessingel afgebroken erve De Voele(n) bevond zich een put met de inscriptie GN(ie) K(kamp)-JNK-NK 1786. Het frustreert me echter dat de put kort voor de sloop van de boerderij gestolen is en sindsdien waarschijnlijk ergens de tuin van een woonhuis siert. Tot op de dag van vandaag bestaat er een levendige handel in de verkoop van antieke putten, die al dan niet legaal verkregen zijn.

Dat feit was mede aanleiding om twee jaar terug te beginnen met een zoektocht door ons buitengebied om een inventarisatie van de daar nog aanwezige putten te maken. In eerste instantie bedoeld om de gegevens vast te leggen in tekst en beeld en de resultaten te delen via het digitale platform *Almelo Erfgoed op de Kaart*. Overigens wil ik me daarbij niet beperken tot zandstenen putten, want er blijken ook fraaie en oude gemetselde putten in takt te zijn, waarvan een aantal met een zandstenen kraag. Fraaie voorbeelden hiervan zijn te vinden bij de erven Knoef, Het Avontuur en Frerikshuis en evengoed het koesteren waard.

Verdere motivatie kreeg ik na het lezen van het rijk geïllustreerde standaardwerk van Arend Heideman met de titel *Van levensbron tot tuindecoratie*, waarin hij niet alleen de geschiedenis van de waterput en de bouwwijze behandelt, maar ook talloze zandstenen putten beschrijft die aangetroffen zijn in een gebied vanaf Zuid-Drenthe tot ver in de Achterhoek.

Puthaal

Gaandeweg de bezoeken aan de over het algemeen zeer gastvrije en belangstellende erfbewoners en eigenaren van die putten, ontstond het idee om iets te doen op de plekken waar dat mogelijk en gewenst was en het niet alleen bij registreren en archiveren te laten. Dat 'iets' varieerde van het aanbrengen van een nieuwe metalen ring, het herstellen of vervangen van een puthaal, het wederopbouwen van een gedemonteerde put tot het compleet herplaatsen van een bovenrand op een fundament van een put die in de jaren zestig ontmanteld en toegedekt werd. Overigens zien veel putten er - zeker op afstand - ogenschijnlijk prima uit, maar bij nadere beschouwing blijkt er toch het nodige verval op te treden.

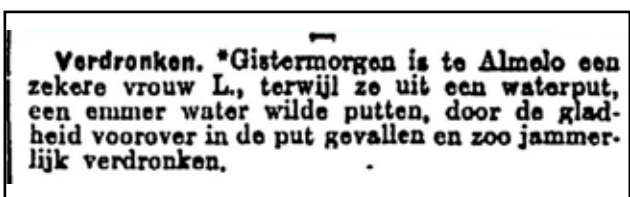

Geld

Dit idee inclusief een budget heb ik nader uitgewerkt en aan de collega-bestuursleden van de Historische Kring voorgelegd, waarbij goedkeuring werd verleend om tot verdere actie over te gaan. Vervolgens zijn er sponsors gezocht en gevonden: landgoed Huize Almelo, Stichting Stadsherstel, Stichting Agrarisch Erfgoed Almelo en de gemeente Almelo, terwijl we als Historische Kring ook zelf een financiële bijdrage leveren.

Bij nader inzien bleek mijn inzicht in de kosten van het gehele project veel te rooskleurig en moest er noodgedwongen een beroep worden gedaan op extra budget, hetgeen gelukkig keurig en voortvarend opgelost werd - na bemiddeling - door het Platform Cultureel erfgoed Almelo.

Om extra aandacht op ons project te vestigen en onze donateurs en belangstellenden daarbij nader te informeren en te betrekken, heeft auteur Arend Heideman afgelopen najaar een goed bezochte lezing over dit onderwerp gehouden.

Daarop is aannemer Steggink uit Reutum de opdracht gegeven om tot uitvoering over te gaan. Allereerst zijn de puzzelstukken van de put aan de Bolkshoeksweg, waar voorheen het Erve Kortegarde stond, vakkundig opgebouwd en met mortel gevoegd. Een smeedijzeren band is aangebracht ter versteviging van de constructie. Bijna was deze put met inscriptie een aantal jaren terug door het dievengilde ontvreemd en bleek daartoe alvast geheel gedemonteerd klaar te liggen. Gelukkig kon dit worden voorkomen.

Daarna is de put bij Erve Pezie aan de Bellinckhofs-dwarsweg vanaf maaiveldhoogte opgebouwd en hersteld. Deze laatste actie bleek alleen uitvoerbaar met toepassing

van een aantal her te gebruiken putdelen van elders, omdat de nog aanwezige originele delen niet (meer) geschikt bleken. Het resultaat is er zeker niet minder fraai door geworden en is bovendien in de nabije toekomst beter zichtbaar vanaf de openbare weg.

Daarnaast heeft houthandel Ensink uit Vasse een tweetal nieuwe, eikenhouten halen met toebehoren geleverd voor putten in de Wateregge en heeft smid Jurgen Nijhof een rooster gemaakt, bestemd voor de put bij Erve Klein Getkate. Helaas is de opbouw van de puthalen nog niet afgerond, maar zal dat klusje - volgens planning - nog voor de komende zomervakantie geklaard zijn. Bovendien zal de smid nog een opdracht krijgen om een enkele put te verstevigen en te verfraaien.

Nieuw plan

Tenslotte overwegen we nog een wandel- of fietstocht voor belangstellenden langs een aantal putten in de Wateregge te organiseren, waarbij we de medewerking hebben van de bewoners om minder begaanbare paden te betreden.

En wanneer de ongewoon natte periode gevolgd mag worden door een droge, bestaat de wens om enkele putten tot op de bodem te onderzoeken en meteen schoon te maken. Dit klusje werd in vroeger tijden meestal in de nazomer gedaan bij een zeer lage grondwaterstand en was bedoeld om de kwaliteit van het putwater op peil te houden.

Dit project is gestart als een pilot en we mogen nu al wel concluderen dat het een succes is en neigt naar een voortzetting, onder de voorwaarde dat de eigenaren en/of erfbewoners hier wel voor open staan en het geheel financieel haalbaar blijkt.

Met dank aan Loes Heij, die redigeerde.

Pleintje Fonteintje en een hulpvraag

Door Hanschristiaan Krol

De Grotestraat-Noord en de Kerkstraat gaan dit jaar fors op de schop. De gemeente heeft een fors bedrag uitgetrokken om het pleintje en de directe omgeving een facelift te geven als onderdeel van de transitie van vervallen winkelgebied naar een combinatie van wonen en winkels. Er ligt een aantrekkelijk plan klaar. De dorpspomp die 50 jaar geleden de water spugende paarden van Piet Talamini verving wordt afgebroken en vervangen door een “relief” op diezelfde plaats met een plattegrond van de Grotestraat-Noord. Een deel van het jaar zullen fonteintjes hun water over die plattegrond laten klateren. Je ziet spelende kinderen en ouders die op bankjes zitten in de koelte van nieuwe bomen aan de Grotestraat en Kerkstraat. De oude gaan eruit. Er worden er meer geplant dan er verdwijnen.

Een bijkomend aspect is de adviserende rol die de Historische Kring en het Historisch Informatie Punt (HIP) spelen in de aanloopfase. Van gemeentezijde werd gevraagd commentaar te leveren bij het ontwerp van het reliëf c.q. plattegrond van de Grotestraat-Noord. We hebben o.a. voorgesteld naast de Grote Kerk en het “Verkeershuis” ook de doopsgezinde kerk af te beelden.

Een veel intrigerende vraag was of er misschien een tunnel zou kunnen lopen van Het Huis Almelo naar de Grote Kerk en van de doopsgezinde kerk naar de Grote Kerk. Het is een oude legende die met enige regelmaat de kop op steek verdwijnt en terugkomt. Het is een broodje aap, fakenieuws. Archiefstukken die verwijzen naar een tunnel of tunnels zijn er niet. Daarnaast is het toepassen van wat logica en historische kennis ook erg nuttig.

De plattegrond van Almelo die Jacobus van Deventer rond 1565 tekende in opdracht van Philips II diende een militair doel en moest daarom accuraat zijn. Almelo wordt op die kaart omringd door water, maar ook het kasteel met haar eigen poort, zoals Almelo er zelf ook twee had. De bewoners van de burcht konden zich verdedigen en hebben dat in de 16de eeuw ook gedaan. Waarom zou je dan een kostbare vluchttunnel graven naar de kerk diep onder al dat water door. Droge voeten houden was zeker een probleem. En stel dat er een tunnel zou liggen, dan is er in latere tijden bij bouwactiviteiten ook niets van gemerkt. Rond de kerk is er gebouwd, zoals de Weeme.

Een mogelijke tunnel vanuit een woning naast doopsgezinde kerk naar de Grote Kerk is ook zo’n vaag gerucht dat al langer bestaat. De eerste Doopsgezinden vestigden zich in Almelo rond 1600. Net als de Katholieken en de Joden waren ze een gediscrimineerde minderheidsgroep in de Republiek. Ze waren uitgesloten van alle overheidsfuncties en alleen met toestemming

van Van Rechteren mochten ze zich in Almelo vestigen. In de loop van de 17de eeuw werd de groep niet alleen groter maar ook rijker, de meesten als linnenreders. In 1683 vroegen ze toestemming aan Huis Almelo om een pand aan te mogen kopen aan de Grotestraat om het in te richten als kerk. Die toestemming kwam, maar met een restrictie. De kerk mocht niet opvallen en moest eruit zien als een huis, een schuilkerk dus, gebouwd achter het aangekochte pand en met de ingang aan de zijkant. Vijftig jaar later kwam de toestemming om de ingang naar de Grotestraat te verplaatsen. Maar een tunnel bouwen rond 1700 onder de Grotestraat in het geheim? Waarom in hemelsnaam? Daar is geen zinnig argument voor te bedenken.

De doopsgezinde kerk is overigens op zaterdagmiddag een bezoek waard. Rijk geworden dopers lieten in de 18de eeuw die rijkdom zien. Ze voorzagen hun kerk van een mooi houten tongewelf, een dure klok boven de hoofdingang en een prachtig klinkend orgel. Wanneer dat bespeeld wordt is het een genoegen om even naar binnen te gaan en te luisteren.

Overigens: een zichzelf respecterende stad kan niet zonder legenden, maar ze wel moeten een kern van waarheid in zich hebben.

Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

De tijd hervonden - aflevering 13

In deze rubriek komen Almeloërs aan het woord over hun herinneringen en ervaringen. In deze dertiende aflevering Carola Vrielink-Alberts en Joop Vrielink over Kunsthandel Alberts, nu aan de Grotestraat 117.

Zingend in de auto naar huis

Door Hans Gerritsen

In 1943 opent Henk Alberts met zijn vrouw Jenny een kunsthandel aan de Markt in Almelo. Deze wordt al snel een begrip. In de jaren zestig wordt het centrum van Almelo ingrijpend veranderd. Dit betekent een gedwongen verhuizing naar de Grotestraat. Hier verlopen de zaken echter voorspoedig. Een terugblik.

Henk Alberts

Henk Alberts was een inspirerende en creatieve man. Hij begon in de keuken van zijn ouderlijk huis in de Brugstraat een lijstenmakerij, een onderneming die zou uitgroeien tot Kunsthandel Alberts, reeds in de beginjaren een begrip in Almelo en wijde omgeving. Henk Alberts was zelf ook kunstenaar, kunstschilder en veelzijdig musicus. Hij speelde accordeon, tuba, klarinet, contrabas, trombone en trompet. Hij trouwde met Jenny Greveling. Ze kregen twee dochters, Carola en Rina.

Op een gegeven moment werd Henk benaderd voor de Ramblers, destijds een zeer populair ensemble, later ook voor de Skymasters. Carola herinnert zich nog de discussie. Haar moeder Jenny maakte bezwaar omdat het ongeregelde bestaan als bandlid/musicus het gezinsleven en de prille onderneming van de kunsthandel zou ontwrichten. Henk luisterde en bleef in Almelo. Henk is ook een tijd voorzitter geweest van de Koninklijke Almeloëse Harmonie. Het predikaat "Koninklijk" toegekend in 1954 was aan hem te danken. Ook organiseerde hij met Herman Pezie de Almeloëse braderie. Hij schreef een lied voor de Braderie, dat heel bekend werd. Henk en Jenny waren een goed team, hij wat impulsief en emotioneel, sociaal vaardig, artistiek en vindingrijk, zij nuchter en zakelijk. Ze konden het goed met elkaar vinden en zorgden voor een hecht gezinsleven waar Carola met veel warmte op terugkijkt.

Marktplaats 6

In 1943 midden in de oorlog betrokken Henk en Jenny een pand aan de Markt in Almelo, Marktplaats 6. Hier was de start van Kunsthandel Henk Alberts, annex lijstenmakerij. Er werd kunst ingekocht van gekwalificeerde kunstenaars. Henk was een bekende persoonlijkheid in Almelo vanwege zijn vele muzikale optredens, waardoor er veel publiek op de winkel afkwam. De zaak ontwikkelde zich voorspoedig doordat Henk goed zicht had op kwaliteit en op wat aan zou kunnen spreken bij klanten. De zaak kreeg meer en meer regionale bekendheid. De taakverdeling tussen Henk en Jenny was ook van belang, hun kwaliteiten vulden elkaar goed aan. Kunsthandel Alberts was gevestigd aan wat nu zonder aarzelen het oude iconische marktplaats kan worden genoemd, in het rijtje van café-restaurant Nico Tijink (voorheen Lüdeking), sigarenwinkel Feenstra (v/h Paul Müller), Godschalk manufacturen, dan Kunsthandel Alberts (voorheen Meibergen bazar en Magazijn de Kroon), H.J. Ten Hoopen optiek en uurwerken, kantoormachinehandel G.H. Van der Veen en het Kantongerecht. Aan de overkant was het markante Hotel van Ouds de Prins. Dit werd op 14 februari 1945 getroffen bij een vergissingsbombardement door een Engelse bommenwerper. Carola werd in 1944 geboren en was ten tijde van deze gebeurtenis ongeveer 1 jaar oud.

Verhuizing vanwege de "cityvorming"

Na de oorlog werden de zaken voortgezet aan de Markt. Dit was echter ook de tijd dat plannen werden ontwikkeld die het centrum van Almelo drastisch zouden veranderen. Begrippen als "cityvorming" en de "oost-west traverse" domineerden het denken over de vernieuwing van het centrum in Almelo. De voorstanders van de zogenaamde modernisering wonnen het pleit van de regionalisten. Een en ander leidde tot planvorming in de jaren vijftig en uitvoering daarvan in de jaren zestig. Concreet betekende dit de aanleg van de tunnel onder het spoor bij de Wierdensestraat, de sloop van een groot gedeelte van het marktplaats en de aanleg van een brede weg door het centrum, geflankeerd door moderne bebouwing zoals van de V&D, de HEMA en de Kijkgrijp. De rij huizen waar Kunsthandel Alberts werd gevestigd werd gesloopt. Dit was voor het gezin zeer ingrijpend.

Men reageerde met woede, verdriet en afschuw op de als dictatoriaal ervaren besluiten. Niet alleen vanwege de gedwongen verhuizing maar ook door de schade aangebracht aan het fraaie historische centrum van Almelo. De ouders van Carola vonden de verhuizing vreselijk.

Naar de Grotestraat

In 1962 wordt het nieuwe pand aan Grotestraat 117 betrokken. Een ouder klein pand aldaar is afgebroken en de winkel met bovenwoning die onder architectuur van Zeillemaker is gebouwd, werd betrokken. De zaken gaan goed. Met durf en ondernemingszin en gevoel voor smaak worden nieuwe wegen ingeslagen. In deze tijd wordt ook veel kunstnijverheid aangeboden, keramiek en sieraden, in de woorden van Carola “klein spul”. Dat is in de jaren zestig erg populair. Het is kunst, bereikbaar voor mensen met een kleine beurs. In 1980 dragen Henk en Jenny de zaak over aan Carola, die enige tijd later terzijde gestaan wordt door Joop. Zij zijn een groot aantal jaren weg geweest uit Almelo naar plaatsen waar Joop na zijn opleiding ingenieur werktuigbouwkunde aan de HTS werk kreeg: Amsterdam, Den Bosch en Breukelen. De kinderen worden in deze tijd geboren, dochter Cathy en zoon Joep.

Toen in Oldenzaal een vacature kwam besloten Carola en Joop terug te keren naar Almelo. Carola nam de leiding van de kunsthandel van haar ouders over. Na enige jaren kwam ook Joop in de zaak. Het was druk: er was veel dynamiek in de winkel en het gezinsleven vroeg ook om

aandacht. Eerst wonen Carola en Joop boven de zaak, later aan de Vissedijk en bij de Bellinckhof.

De derde generatie

De meest recente ontwikkeling in het bedrijf is dat het “achterhoes”, dat uitkomt op de Schuttenstraat, wordt betrokken bij het bedrijf. Dit was een oude boerderij waar ook nog een zeer oud steegje zichtbaar is. Dit wordt de lijstenmakerij. Verder wordt in 2010 de kunstuitleen gestart en vanaf 2017 wordt deze van de gemeente overgenomen. Particulieren en bedrijven kunnen terecht voor huur dan wel aankoop van kunstwerken. Zoon Joep Vrielink komt in 1999 in de zaak werken. Hij heeft dan een ondernemersopleiding aan de MEAO en een opleiding architectonische vormgeving en schilderen aan de AKI in Enschede afgerond. Ook was hij in de leer in Bonn bij een zgn. “Meister” voor de lijstenmakerij. In 2002 neemt hij de zaak over en doet dat met veel plezier en kennis.

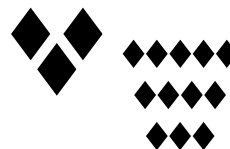
Terugblik

Carola en Joop kijken met veel voldoening terug op het werk in de Kunsthandel. Het is bevredigend om een interieur van iemand te verfraaien. Dat het op een hoger plan wordt getild. Van de klantcontacten hebben ze genoten. Als klanten blij zijn en goed worden geholpen zijn dat de beste ambassadeurs. Carola ging vaak op klantbezoek thuis om daar ter plekke te adviseren. Ze herinnert zich dat ze dan daarna zingend in de auto naar huis reed.

Carola Vrielink-Alberts werd op 8 maart 1944 geboren in Almelo. Zij was binnenhuisarchitect en restaurateur. Joop Vrielink is geboren op 17 juli 1938 in Almelo en heeft een opleiding ing. werktuigbouwkunde afgerond. Hij werkte o.a. in Amsterdam, Den Bosch en Oldenzaal. Van 1980 tot 2002 hadden zij de leiding van Kunsthandel Alberts, Grotestraat 117. Ze hebben twee kinderen: Cathy en Joep. De laatste heeft het bedrijf overgenomen van zijn ouders en heeft het weer nieuwe impulsen gegeven.

Nieuws van Stad & Ambt

Van het bestuur

Beste donateurs, adverteerders en andere belangstellende lezers,

Zoals reeds meermalen benoemd, vieren we dit jaar het 25-jarig bestaan van de Stichting Historische Kring Stad en Ambt Almelo. Maar eigenlijk bestond onze rechtsvoorganger het voormalige Genootschap Stad en Ambt Almelo al veel langer: opgericht in 1949, mede vanuit de unanieme conclusie: "Almelo is bezig het eigen karakter te verliezen" (uitgave blad Stad en Ambt Almelo, januari 1999/artikel Gerard Vloedveld).

Kennis van de geschiedenis van Almelo- en het denken daarover- draagt bij aan de identiteit en ook culturele kwaliteit van een stad. Zo is bijvoorbeeld uit onderzoek ook gebleken, dat de komst van de gastarbeiders in de jaren vijftig en zestig uit de vorige eeuw, met als aanleiding het grote gebrek aan arbeidskrachten in diverse sectoren van de economie (nu weer zeer actueel), uiteindelijk geleid heeft tot een grote mate van culturele verscheidenheid en veranderende identiteit in Nederland en dus ook in Almelo. De tentoonstelling in de bibliotheek over "50 jaar arbeidsmigratie in Nederland", zie ook atlascultureelcentrum.nl maakte dit eveneens glashelder.

Als historische kring moeten ons blijven beseffen dat we eigenlijk een permanente opdracht hebben. Een activiteit zoals de Almelo Geschiedenis Quiz die op 20 april jl. plaatsvond voor een enthousiast publiek, met meer dan 100 aanwezigen, past daarin. Dat geldt ook voor de eerste donateursavond op 24 april jl. met ca. 30 aanwezigen, die suggesties heeft opgeleverd ten aanzien van het vergroten van onze zichtbaarheid en het meer betrekken van jongeren.

Naast het verzamelen en vergroten van kennis, gaat het er ook om dat het verleden in fysieke zin deel blijft uitmaken van het toekomstige Almelo. Daar valt nog het nodige werk te doen, dit ondanks de vele initiatieven van diverse erfgoedorganisaties en samenwerking met de gemeente Almelo.

Kortom werk aan de winkel, ook in de rest van dit jaar, in een gemeente en land waar we in vrijheid en veiligheid mogen leven. Helaas kan dat niet gezegd worden van gebieden elders en dat blijft toch grote zorgen baren.

Het bestuur wenst u mooie zomermaanden en wij ontmoeten u graag weer in het najaar, te beginnen op 25 september bij de uitreiking van de vijf jaarlijkse Mans Kapbaarg prijs.

Met hartelijke groet,

Theo van Rijmenam, *voorzitter*

COLOFON

Uitgave van de Stichting Historische Kring
Stad en Ambt Almelo

Secretariaat:

H. (Hetty) Leusman, Jacob Marisstraat 8,
7606 HL Almelo tel: 06 55348532
E: bestuur@historischekringalmelo.nl

Redactie:

Hans Gerritsen
Jennie van der Horst- Hemmink
Hanschristiaan Krol
Herman Reckman

Redactieadres:

Bellinckhofdwarweg 3, 7604 PD Almelo
T: 0546- 813 677
E: redactie@historischekringalmelo.nl

Website:

www.historischekringalmelo.nl

Verschijningsdata:

Januari - april - juli - oktober
Kopij uiterlijk vier weken voor
verschijning inleveren bij redactieadres

Abonnementen:

Individueel lid € 23,- per jaar.
Begunstigers van de Stichting Historische
Kring Stad en Ambt Almelo ontvangen
vier maal per jaar dit tijdschrift, hebben
gratis toegang tot de lezingen en kunnen
deelnemen aan de excursies.
Losse nummers € 4,50

Bank:

NL 63 RABO 0381 3305 59

Druk:

Herman Media

Vormgeving en fotografie:

Herman Reckman

Omslag:

100 jaar Heraclestribune

ISSN 1389-3068